

Motion till riksdagen 2021/22:3432

av **Jessica Rosencrantz m.fl. (M)**

Skogspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogskontot bör bevaras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att höja gränsen för när en avverkningsanmälan måste göras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att i vissa fall tillåta lägre slutavverkningsålder samt försök med nya träslag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av hur Sverige genomfört Århuskonventionen, för att t.ex. tydligare definiera vilken typ och storlek av organisationer som ska ha talerätt, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jord- och skogsbruk alltid ska klassas som pågående markanvändning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med befintliga handlingsplaner för projektet Grön infrastruktur bör avbrytas och att inga nya handlingsplaner bör tas fram till dess att regeringen har utrett hur projektet påverkar det enskilda ägandet samt brukandet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de svenska insatserna i skogsfrågorna inom EU i syfte att försvara det framgångsrika svenska skogsbruket och det svenska självbestämmandet över skogen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-lagstiftning som påverkar skogsnäringen i Sverige ska implementeras så att det svenska aktiva skogsbruket inte begränsas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av beräkningsgrunderna för skog som är skyddad eller på annat sätt

- undantagen produktion så att Sverige inte underrapporterar om detta och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en löpande översyn av skyddade områden med möjlighet till förändringar om skyddet inte längre är ändamålsenligt och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avsättningar ska ske på frivillig grund i samförstånd mellan markägare och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägares äganderätt ska stärkas genom att proportionalitetsprincipen och rätten till ersättning upprätthålls och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett skogsbytesprogram så att skogsägare kan få sin skog ersatt från statliga Sveaskog och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt markförsäljningsprogram för Sveaskog och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om potential för en ökad skogsproduktion med fortsatt bevarande av den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den totala arealen skogsmark som är undantagen från skogsbruk inte ska öka och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörd myndighet eller kommun som inrättar naturreservat ska kunna garantera finansiering av underhåll under överskådlig tid och tillkännager detta för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör sköta och förvalta redan skyddad natur för att bevara höga naturvärden samt att detta underhåll bör öka och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att Skogsstyrelsen kartlägger och samordnar insatser mot granbarkborren och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att såväl offentligt som privat ägd skog som är angripen av granbarkborren avverkas för att motverka att angreppen sprider sig och tillkännager detta för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra de produktivitetshöjande förslag som utarbetats inom Skogsstyrelsens samverkansprocess och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera forskning om skogens möjligheter för att påskynda arbetet med en bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljömålet Levande skogar bör omformuleras så att det blir nåbart och tillkännager detta för regeringen.
  24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur missbruk av allemansrätten påverkar det enskilda ägandet samt hur missbruket kan stävjas och tillkännager detta för regeringen.
  25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ansvaret och resurser för friluftslivsfrågor fördelas mellan myndigheter, frivilligorganisationer och markägare och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad information och en utbildningsinsats om allemansrätten i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skogen är en av Sveriges viktigaste naturtillgångar och skogsnäringen är en viktig del av svensk ekonomi. Den svenska skogens betydelse för vårt land kan inte nog understrykas. Skogen ger jobb och skatteintäkter och är väsentlig för vår handel med andra länder. Trots att bara en procent av världens skogar växer i Sverige står svensk skogsindustri för 10 procent av den globala produktionen av virke, massa och papper. Skogsindustrin sysselsätter cirka 115 000 personer totalt. Exportvärdet är ungefär 145 miljarder kronor årligen. Samtidigt är skogen en av våra viktigaste tillgångar för omställningen till ett fossiloberoende samhälle. Utöver att vara en viktig naturresurs är skogen även av stort värde för biologisk mångfald, friluftsliv, jakt och turism. Den är med andra ord en tillgång som bidrar till de mervärden som gör vårt land rikt.

Skogsbrukets förutsättningar

Äganderätten

Grundläggande för all skogsproduktion är äganderätten. Äganderätten är en mänsklig rättighet, som skyddas av både regeringsformen och Europakonventionen. En stark äganderätt som omfattar rätten att bruka den mark man äger och principen om frihet under ansvar krävs för att de svenska skogsbrukarna ska ha goda möjligheter att driva och utveckla sin verksamhet. Vi moderater vill att de svenska skogsbrukarna fortsatt ska stå starka i den internationella konkurrensen och därför är det viktigt att värna äganderätten.

Äganderätten utgör ett grundfundament för de gröna näringarna. Äganderätten och förvaltarstanken – att man vårdar och förvaltar det man äger till nytta även för kommande generationer – är också viktiga fundament i den moderata ideologin och bärande delar av marknadsekonomin.

Många markägare och företagare inom de gröna näringarna ger i växande omfattning uttryck för oro över att äganderätten håller på att urholkas – ofta genom små steg och åtgärder som var för sig inte alltid uppfattas som särskilt dramatiska, men som sammantaget innebär kraftiga inskränkningar. Äganderätten befinner sig på ett sluttande plan som nu lutar allt kraftigare. Det kan exempelvis handla om artskyddsförordningen eller om diskussioner om utökad talerätt avseende avverkningar.

Moderaterna anser att den senaste tidens utveckling innebär att det finns anledning att påminna om de stora insatser som Sveriges över 300 000 skogsägare gör för att vi ska ha ett fungerande skogsbruk, en levande landsbygd och en god miljö. Markägare ska alltid kunna förlita sig på att de inte utan tungt vägande skäl berövas sin egendom, och aldrig att det sker utan rimlig ersättning.

Avverkningar och avverkningsanmälningar

Det förekommer att organisationer gör oönskade inventeringar på annans mark i syfte att sätta stopp för skogsavverkningar, vilket dessutom har förenklats av att Skogsstyrelsen tidigare på eget initiativ har börjat publicera avverkningsanmälningar på myndighetens hemsida. Hanteringen skapar problem, särskilt för mindre skogsägare. I ljuset av detta bör det övervägas att höja gränsen för när en avverkningsanmälan måste ske. I dag måste alla avverkningar större än 0,5 hektar anmälas minst sex veckor i förväg. Det bör övervägas att höja denna nivå för att minska byråkratin och underlätta för skogsbruket.

Ett långsiktigt hållbart skogsbruk kräver även större flexibilitet vad gäller avverkningsålder. I vissa fall bör åldern för slutavverkning kunna sänkas. Ett skäl till detta är att öka produktiviteten i skogen, bland annat genom att ersätta skogar med dåligt plantmaterial. Det kan också göra det möjligt att avverka gran som planterats i tallmark och därmed växer dåligt samt skog som skadats av stormar eller insektsangrepp. Det bör i högre grad vara upp till skogsägaren att avgöra när skogen ska avverkas, och hur detta ska möjliggöras bör utredas.

Även bruket av nya träslag bör utredas i syfte att öka avkastningen. Exempelvis kan det i framtiden finnas anledning att tillåta bruket av nya träslag till följd av ett förändrat klimat.

Århuskonventionen

Århuskonventionen ger möjlighet för människor att engagera sig i miljöarbetet. Men på det sätt som den används idag så begränsar den människors möjlighet att bruka sin egendom i alltför stor utsträckning.

Enskildas företagsbeslut har kommit att bli beroende av andra intressenters rätt att överklaga – den så kallade talerätten. En utökad talerätt har över tid inneburit en urholkning av myndigheternas legitimitet. Aktörer har satt i system att till exempel överklaga avverkningsbeslut. När beslut kan överklagas av i princip vem som helst innebär det att den enskilda allt mindre kan lita på besluten. Fler och fler frågor kommer att avgöras genom kostsamma domstolsprocesser, vilket skapar osäkerhet och ökar kostnaderna i de gröna näringarna.

Moderaterna vill genomföra en översyn av hur Sverige genomfört Århuskonventionen, för att till exempel tydligare definiera vilken typ och storlek av organisationer som skall ha talerätt.

Artskyddet

Frågan om artskyddet och dess innebörd för skogsbruket har varit aktuell under de senaste åren. I ett antal uppmärksammade fall har skogsägare nekats att genomföra avverkningar efter avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen. Den grundläggande orsaken till att de anmälda avverkningarna avsågs var att artskyddsförordningen i sin nuvarande utformning inte tillåter intrång som kan påverka i förordningen ingående arter. Regeringen tillsatte under 2020 en utredning av artskyddet, vilken redovisades under 2021. Utredningens uppdrag var att föreslå mer rättssäkra regler för artskydd, öka förutsägbarheten och tydliggöra när markägare kan få ersättning. Moderaterna kan konstatera att förslagen som presenteras i utredningen delvis går i helt motsatt riktning. De riskerar att undergräva det som varit framgångsrikt i dagens politik där markägare med frihet under ansvar har haft möjligheter att förvalta sin mark – med gott resultat för den biologiska

mångfalden. Risk finns också att ännu en stor börda läggs på små markägare, som kan bli tvungna att ta fram omfattande underlag för att fortsätta med sitt jord- och skogsbruk.

Nationellt skogsprogram

Vi anser att principerna för dagens skogspolitik till stora delar är väl utformade. Skogsvårdslagens två jämställda mål om miljö och produktion utgör en god grund för ett hållbart brukande av skogen. Samtidigt står skogsindustrin inför en rad utmaningar. Omställningen till ett mer papperslöst samhälle tillsammans med viktiga framtidsområden som hållbar skogsskötsel, utveckling av nya biobaserade produkter, e-handel och ökad export är viktiga faktorer för skogsindustrins framtid. Den moderatledda regeringen påbörjade därför arbetet med ett nationellt skogsprogram med utgångspunkt i de jämställda målen för miljö och produktion. Efter flera års arbete presenterade regeringen i maj 2018 ett skogsprogram med fem övergripande fokusområden. Det räcker inte. Inriktningen bör vara att det ska omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi. Det ska ta ett brett grepp och syfta till att med det hållbara brukandet som grund skapa fler jobb med skogen som bas.

Ett nytt markförsäljningsprogram för Sveaskog

Sveaskog ägs av svenska staten. Det är den störste skogsägaren med 14 procent av Sveriges skogsmark. År 2001 fick bolaget i uppdrag av riksdagen att sälja tio procent av sitt skogsinnehav till enskilda skogsägare. Det uppdraget är i princip slutfört.

Avsikten med markförsäljningsprogrammet har varit att stärka landsbygden. Men ofta har egendomarna som sålts varit för stora, med resultatet att många på landsbygden inte har haft möjlighet att köpa dem. Försäljningarna i programmet har inte alltid levt upp till målsättningen att utveckla landsbygden lokalt.

Moderaterna vill nu ge Sveaskog i uppdrag att under 10 år sälja 20 procent av bolagets skogsmark i ett nytt markförsäljningsprogram. I det nya markförsäljningsprogrammet vill vi försäkra oss om landsbygdens utveckling och att den enskilde skogsägaren värnas. Vi vill därför att Sveaskogs skogsinnehav ska säljas i många mindre egendomar, så att människor i hela landet har möjlighet att köpa, äga och långsiktigt förvalta skogen till nytta för sig själva, samhället och miljön. Den genomsnittlige skogsägaren äger 45 hektar. Vi vill därför att merparten av egendomarna som säljs ska vara mindre än 50 och 25 hektar. All försäljning ska ske till marknadspris.

För att sprida ut ägandet på fler personer vill vi begränsa antalet skogsförvärv till ett per person. I den mån det är förenligt med EU-rätten vill vi vid försäljning av egendomar till lägre värden ställa krav på att köparen ska ha regional anknytning, genom att antingen vara bofast eller äga skog i regionen sedan tidigare.

Moderaterna vill att försäljningen ska ske genom en intresseanmälan. I regel ska alla intressenter få ett erbjudande om att köpa marken efter att den har värderats av en extern mäklare. I det fall Sveaskog avböjer en försäljning ska bolaget vara tvunget att motivera detta. Det kan till exempel handla om skog med höga naturvärden. Sveaskog ska då erbjuda alternativ mark.

Om flera personer anmäler intresse för samma skogsmark ska försäljningen ske genom budgivning. Sveaskog ska också få lägga ut skogsmark till försäljning genom anbud.

Markförsäljningsprogrammet ska inte stå i konflikt med ett nytt markbytesprogram i Sveaskog, vilket Moderaterna också vill initiera för att ge markägare möjlighet att byta bort skogar med höga naturvärden för att få produktionsskogar av staten i stället.

Markförsäljningsprogrammet ska heller inte påverka Sveaskogs ambition att vara ett föredöme inom naturvård, eller försvaga skyddet för skog med höga naturvärden. Sveaskog sparar 20 procent av den produktiva skogsmarken i naturvårdsavsättningar: ekoparker, naturvårdsskogar och naturhänsyn i produktionsskogar. Sveaskog ska inte sälja vidare skogsmark med höga naturvärden som är undantagen från produktion.

För att försäkra att det nya markförsäljningsprogrammet leder till att förutsättningarna för landsbygden stärks och att värdefull natur förvaltas vill vi att programmet ska utvärderas av Skogsstyrelsen när hälften av skogen har sålts.

Sveaskog ska enbart i undantagsfall förvärva ny mark, och dess totala innehav ska minska. Intäkterna från markförsäljningsprogrammet ska delas ut till ägaren staten och ska användas för att betala av på statsskulden.

Värna självbestämmandet över skogen

Skogsfrågorna är i grunden nationell kompetens. När Sverige, Finland och Österrike gick med i EU 1995 fördubblades unionens samlade skogsareal, vilket föranledde inrättandet av en gemensam skogsbruksstrategi som antogs av EU år 1998. Strategin var tänkt att fungera som ett ramverk för skogsrelaterade åtgärder på EU-nivå och strävade efter bättre samordning av politikområden när det gäller frågor som rör skog och skogsbruk.

Skogsbruksstrategin betonade skogarnas multifunktionella roll för samhällets utveckling och vikten av hållbart skogsbruk. Det är positivt att ett redskap tas fram för att samordna EU-politik för att ta tillvara skogens bidrag till ett hållbart samhälle och dess potential för jobb och tillväxt. Dock måste ett sådant tydligt avgränsas för att undvika att EU får inflytande över detaljer i den svenska skogspolitiken. Förutsättningarna för skogen är inte likadana i Sverige som i andra EU-länder. Redan i dag påverkas svensk skogspolitik av en lång rad direktiv och förordningar som berör skogsbruket, till exempel timmerförordningen, regelverket för förnybar energi med avseende på hållbarhets-kriterier för bioenergi från skog samt reglerna för utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, LULUCF.

En stor risk med för stort inflytande från EU i den svenska skogspolitiken är att onödiga administrativa och byråkratiska hinder tillkommer. Moderaterna ser därför med oro på det förslag till ny skogsstrategi som kommissionen presenterat under 2021, och som riskerar att kraftigt inskränka det nationella självbestämmandet i skogsfrågor. Sverige måste inom EU verka för att skogsrika länders perspektiv på frågorna hörs och tas hänsyn till. Moderaterna vill därför att de svenska insatserna i dessa frågor inom EU stärks, och att basen för detta arbete ska vara att försvara det framgångsrika svenska skogsbruket och det svenska självbestämmandet över skogen.

Det är också av största vikt att Sverige vid implementeringen av direktiv med direkt eller indirekt påverkan på skogen slår vakt om skogsbrukets förutsättningar. Det vilar ett stort ansvar på regeringen att garantera att EU-lagstiftning som påverkar skogsnäringen

i Sverige, direkt eller indirekt, implementeras så att det svenska aktiva skogsbruket inte begränsas eller inskränks.

Det är också av största vikt att Sverige vid implementeringen av direktiv med direkt eller indirekt påverkan på skogen slår vakt om skogsbrukets förutsättningar. Det vilar ett stort ansvar på regeringen att garantera att EU-lagstiftning som påverkar skogsnäringen i Sverige, direkt eller indirekt, implementeras så att det svenska aktiva skogsbruket inte begränsas eller inskränks.

Fortsatt förenklingsarbete

Alliansregeringen drev ett ambitiöst arbete för att förenkla reglerna för skogsbruket och skogsindustrin. Bland annat slogs de olika skogsmyndigheterna samman till Skogsstyrelsen, SMÖR-redovisningen avskaffades och giltighetstiden för avverkningsanmälningar förlängdes – regelförenklningar som minskar den administrativa bördan. Uttrycket pågående markanvändning bör definieras tydligare i miljöbalken. Jord- och skogsbruk skall alltid klassas som pågående markanvändning.

Arbetet med Grön infrastruktur har nu kommit så långt att ett flertal län har upprättat handlingsplaner. Vid uppdragets tillsättning av regeringen var andemeningen att det inte skulle påverka det privata ägandet. Under arbetets gång har tydliga signaler framkommit om att det enskilda ägandet utmanats. Vi vill därför att arbetet avbryts i de befintliga handlingsplanerna och att inga nya handlingsplaner tas fram tills regeringen utrett hur de faktiskt påverkar det enskilda ägandet samt brukandet.

Skogskontot

Genom insättning på ett särskilt bankkonto, så kallat skogskonto, kan oregelbundna skogsinkomster nu jämnas ut mellan åren. Pengar som satts in på ett skogskonto inkomstbeskattas inte heller förrän det år de tas ut. Detta system underlättar vardagen för svenska skogsägare. Moderaterna anser därför att skogskontot bör bevaras.

Beredskap

Skogsbränder ödelägger stora områden natur och skogsägarnas inkomstkälla, något vi sett alltför många exempel på under de senaste somrarna. Det krävs omfattande resurser för att bekämpa stora skogsbränder, och den beredskap som funnits har i flera fall inte varit nog.

Under de senaste åren har MSB vidtagit åtgärder för att stärka beredskapen. Det handlar bland annat om uppdaterade vägledningar för skogsbrandsbekämpning, utbildningar, utvecklat samarbete med frivilliga samt avtal som säkrar tillgång till flygplan och helikoptrar. Detta utvecklingsarbete bör fortsätta.

Skyddsvärd skog

Det är viktigt att uppfylla de svenska åtagandena om att skydda skog som är värdefull för den biologiska mångfalden. Det kan göras på olika sätt, exempelvis genom formella skydd eller med frivilliga avsättningar. Den svenska skogspolitikerna är utformad enligt principen frihet under ansvar och skogsägarna tar också ett stort ansvar, bland annat genom att frivilligt göra stora avsättningar av skyddsvärd skog. Ser man till den produk-

tiva skogsmarken är det faktiskt en större andel som är undantagen skogsbruk, och därmed skyddad, genom frivilliga avsättningar än som har ett formellt skydd.

Nyckelbiotoper

År 2019 avbröts de landsomfattande nyckelbiotopsinventeringarna efter Moderaternas initiativ. I januari 2021 upphörde Skogsstyrelsen med registreringen av nyckelbiotoper, något som Moderaterna varit pådrivande för.

Nyckelbiotoperna innebär inte ett formellt skydd och gav därmed inte rätt till ersättning. I praktiken innebär de dock ett avverkningsförbud eftersom inga certifierade sågverk tar emot timret. Detta slog hårt mot den enskilde skogsägaren.

Skogsutredningen konstaterar att nyckelbiotopsinventeringen saknar laglig grund och bör upphöra samt föreslår att delar av de befintliga registren gallras. Även detta är välkommet.

Moderaterna anser vidare att det är viktigt att nya förslag som presenteras på området inte skapar liknande osäkerhet kring hur inventering ska gå till, vilka konsekvenser det får för skogsägaren eller vilken rätt till ersättning som finns. Det är av största vikt att klassificering av naturvärden inte heller hämmar skogsägarens vilja att skapa och upprätthålla höga naturvärden.

Formella skydd

När frivilliga avsättningar inte räcker till kan formella skydd, det vill säga naturvårdsavtal, biotopskydd eller naturreservat, upprättas. Det är viktigt att upprättande av naturvårdsavtal, biotopskydd och naturreservat föregås av god dialog med markägare. Avsättningar bör ske på frivillig grund och i samförstånd mellan markägare och myndigheter och skyddet bör bara genomföras om markägarna och myndigheterna kommer överens. Genom att överföra beslutanderätten om formellt skydd till markägaren kan markägarnas intresse för att bevara och utveckla naturvärden öka. Proportionalitetsprincipen ska upprätthållas, vilket innebär att undantaget ska vara ändamålsenligt, nödvändigt och väl avvägt mot de mål som man söker uppnå. Likaså är det centralt att ersättning utgår när markägares rätt att bruka sin mark inskränks.

För alla formella skydd ska goda förvaltningsplaner upprättas och syftet med avsättningen ska följas upp över tid. Vi ser dessvärre att det finns en tendens att avsättningar av skogsmark, i vilka ägarbyten sker, leder till att syftet med avsättningen inte fullföljs. Risken med det är att skyddsvärd skog blir misskött och dessutom kan utgöra en riskfaktor avseende tillväxt av skadeinsekter med mera, vilket kan komma att påverka omkringliggande skog negativt. Vi anser därför att formellt skydd av skog bör göras med tydliga mål för hur de avsatta områdenas naturvärden ska bevaras och utvecklas. De avsatta områdenas förvaltningsplaner ska fullföljas.

Vidare bör ett nytt skogsbytesprogram inrättas i syfte att säkerställa att skogsägare får ersättningsmark från Sveaskog, samtidigt som skydd av värdefull natur möjliggörs.

Beräkningar och uppföljning av avsättningar, skydd och andra åtaganden

Hur länder inom EU redovisar och klassificerar skyddad natur varierar och gör det därför svårt att korrekt tolka den statistik som produceras. Hur redovisningen av skyddad natur utformas påverkar också naturvärden. Skogsstyrelsen presenterade under

2021 resultatet av ett uppdrag att utreda hur Sverige redovisar skydd av natur jämfört med andra EU-länder.

En översyn av beräkningsgrunderna för skyddad skog bör nu genomföras, för att säkerställa att Sverige inte fortsätter att underrapportera skyddad skog.

Det är också av stor vikt att behovet av ett starkt och livskraftigt skogsbruk tas i beaktande vid avsättning av skog. Majoriteten av avsättningarna sker i det små- och medelskaliga skogsbruket. Det är centralt att denna ordning med frihet under ansvar även fortsättningsvis utgör grunden för skydd av skog. I Sverige har vi sedan mitten av 1990-talet haft en positiv utveckling för många av miljöerna som är viktiga för den biologiska mångfalden. Då fick principen om frihet under ansvar genomslag i skogspolitiken.

Skogsstyrelsen och SCB pekar på att ungefär en tredjedel av Sveriges skogar är tagna ur produktion, och till det kommer hänsynsytor som lämnas vid avverkning och som alltså höjer den skyddade andelen. Sverige har i en internationell jämförelse mycket areal strikt skyddad natur. Det är dags att skogsproduktion styrs mer mot att kunna leverera så mycket klimatnytta som möjligt. Moderaterna menar att vi är väldigt nära eller till och med passerat gränsen arealmässigt för hur mycket skog vi faktiskt skall ta ur produktion. Tittar man rent produktionsmässigt är vi väldigt nära gränsen för att avverka mer än tillväxten. Det innebär att vi når den om man fortsätter skydda arealer. Svensk skogsindustri investerar årligen runt 15 miljarder; de behöver garanteras råvara så vi slipper importera virke från länder med mindre klimatsmart skogsbruk. Svensk skogsindustri är mycket innovativ och kan leverera smarta produkter men är också Sveriges viktigaste pusselbit i vårt klimatarbete. Det är den växande skogen som binder koldioxid, och därför behöver vi behålla produktionen hög.

Sverige ska så klart även i fortsättningen skydda områden med mycket höga naturvärden. Det bör ske i stort samförstånd med rätt ersättningar. Vi menar att det går att ta bort skyddet på redan skyddad mark som inte besitter lika höga naturvärden. Det finns idag inte någon bra uppföljning på gamla skyddade marker huruvida det höga naturvärdet finns kvar. Den biologiska mångfalden i skogen ökar varje år tack vare de privata skogsägarnas insatser. Mängden gammal skog ökar, mängden död ved ökar och lövträden ökar. Det går också att öka insatserna för biologisk mångfald i redan skyddad skog. Svenska skogsägare levererar både klimatnytta och biologisk mångfald.

För att säkerställa att de skyddsåtgärder som vidtas också är effektiva behövs det uppföljning. Därför vill Moderaterna att dessa utvärderas med fokus på effektivitet. För att skapa effektivare skyddsformer vill Moderaterna att olika typer av ersättningsmodeller för markägare som gör insatser för sin skog ses över.

Detsamma gäller de skyddade områden som redan existerar. Varje krona som läggs på skydd måste ge så stor nytta som möjligt. Dessa områden måste regelbundet genomgå översyn i syfte att bedöma huruvida skyddet fortfarande kan anses som ändamålsenligt. Det ska också kunna innebära att skydd kan ändras och i vissa fall även upphävas ifall det inte längre kan anses ändamålsenligt.

Skötsel av redan skyddad skog

Kommuner och länsstyrelser kan i dag ta initiativ till att bilda nya naturreservat. Det finns över 5 000 naturreservat i Sverige. Naturreservaten är ett viktigt sätt att bevara höga naturvärden eller livsmiljöer för skyddsvärda arter. Samtidigt är det ett stort

ingrepp på obestämd tid och ska därför inte bara generera en ordentlig ersättning till markägaren utan också underhållas under lång tid för att naturvärdena ska bevaras.

För att bevara och utveckla de naturvärden som finns i formellt skyddade naturområden – nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden med mera – måste adekvat underhåll ske. I dag finns ett skötselunderskott, vilket innebär att de naturvärden och den biologiska mångfald som ligger till grund för skyddet riskerar att gå förlorade. Värdet av att skydda nya områden blir litet om områdena inte sköts. Moderaterna anser därför att det bör satsas mer på underhåll av formellt skyddade områden. När naturreservat upprättas bör det finnas såväl en plan som finansiering av underhållet, så att detta garanteras under överskådlig tid. Myndigheter måste även kunna säkerställa finansiering av markköpet inom en viss tid, så att markägaren inte hålls i osäkerhet om genomförandet.

Särskilda åtgärder vid skadeangrepp

För att säkerställa att våra skogar, och därmed skogsbruket, är livskraftiga bör möjligheten att ålägga skogsägare åtgärdskrav för att stoppa exempelvis svampangrepp övervägas. Skadeangrepp har potential att skada hela den svenska skogsnäringen och därför måste dessa mötas med snabba och verkningsfulla åtgärder.

Åtgärder mot granbarkborre

Det är av största vikt att regeringen ålägger Skogsstyrelsen att vidta ett effektivt arbete och samordning för att hantera granbarkborren. Sverige behöver agera kraftfullt för att inte hamna i det läge som Mellaneuropa har gjort. Där har man i princip förlorat kriget mot granbarkborren. Enligt Skogsstyrelsens inventering angreps nästan åtta miljoner skogskubikmeter av granbarkborren under 2020 – den största volym som hittills uppmätts. Enskilda skogsägare har insett allvaret och jobbar hårt med att bekämpa pågående angrepp. Statligt ägda skogar med skydd, till exempel naturreservat, måste också avverka pågående angrepp, annars kan allt arbete som enskilda skogsägare gör vara förgäves. Även privata skogar med skyddad areal skall avverkas. Om inte dessa åtgärder genomförs kommer det leda till kraftigt minskad mängd kvalitetsråvara in i skogsindustrin. Det svenska skogsbruket kan komma att äventyras på lång sikt, vilket i förlängningen innebär negativa konsekvenser för klimatet och den svenska välfärden.

Skogsbrukets centrala roll i klimatomställningen

Skogen har en central roll i den gröna omställningen och är en av nycklarna för att bryta vårt fossilberoende. Världens skogar minskar, enligt en rapport från IPCC. Omkring 0,2 procent av den globala skogsarealen konverteras varje år, främst till jordbruksmark, vilket orsakar stora klimatutsläpp. Markanvändning spelar stor roll för jordens klimat. Ungefär 20 procent av utsläppen av växthusgaser alstras av jordbruk och skogsbruk. Köttproduktion står för metanutsläpp medan en alltför omfattande skogsavverkning är en annan risk för klimatet.

Men det finns stora skillnader i hur jord- och skogsbruk bedrivs globalt och därmed hur mycket det påverkar miljö och klimat. Jord- och skogsbruken kan bidra till att hålla nere växthusgashalterna i atmosfären, genom förmågan hos träd och mark att binda koldioxid. Det är det som sker i Sverige. Sverige har ett jordbruk som tar stora miljö-

och klimathänsyn. När trycket på världens resurser ökar samtidigt som mer mat måste produceras, har vi stora möjligheter att öka jordbruksproduktionen på ett hållbart sätt.

Tack vare långsiktiga investeringar och förutseende politiska beslut har skogens tillväxt och virkesförråd fördubblats under de senaste hundra åren. Svenska skogsägare planterar två nya träd för varje träd som avverkas. Den svenska skogen binder över 80 procent av Sveriges totala utsläpp av koldioxid. På samma gång har skogsnäringen bidragit till jobb och ekonomisk tillväxt. Skogsråvara kan användas i produkter som ersätter till exempel plast och andra energikrävande material och för att ersätta fossila bränslen och drivmedel. Skog som växer binder kol och sänkan av kol i skogen har fördubblats det senaste seklet. För att få bästa resultat för klimatets skull behöver skogen brukas. Att skapa förutsättningar för ökad tillväxt och ökad produktion i de svenska skogarna ökar också potentialen för substitution av fossila produkter. Skogsprodukter för byggindustrin både i Sverige och i andra länder bidrar också till att minska klimatpåverkan från andra, mer energikrävande byggmaterial, varför ökad export av trä också kan bidra till minskad klimatpåverkan. Skogen har stor potential att bidra i kampen mot klimatförändringarna. Vi anser att den potentialen ska tas tillvara.

Tillväxten i de områden som brukas måste därför också förbättras. Skogsstyrelsen presenterade under 2020 resultatet av en samverkansprocess där man tillsammans med skogsnäringen och forskare utvecklat en mängd förslag som kan leda till ökad produktion. Det handlar bland annat om förädling, skogsskötsel i form av plantering, röjning och gallring samt insatser för att minska skadorna från till exempel skadeinsekter och klövvilt. Moderaterna anser att förslagen som utarbetats ska genomföras.

Sverige har goda möjligheter att utveckla en ekonomi som i ännu högre grad är biobaserad och reducera fossilanvändningen genom att ersätta med förnybara produkter och samtidigt öka inlagringen av kol i växande skogar och i skogens produkter. Vi vill inrätta en nationell bioekonomistrategi, i enlighet med riksdagens tillkännagivande till regeringen. Vi anser att en strategi vilken bygger på samverkan mellan staten och näringslivet kan skapa både stor miljö- och klimatnytta och ekonomisk nytta. Den nationella strategin ska vara en väl förankrad strategi som främjar de gröna näringarna och underlättar omställningarna som krävs i exempelvis skogsindustrin och lantbruket. Moderaterna vill därför inrätta en nationell bioekonomistrategi i enlighet med Miljömålsberedningens överenskommelse. Vi ser även stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen samt säkerställa en bred råvarubas. Detta krävs för att branschen ska våga göra större investeringar exempelvis i anläggningar för produktion av biobränslen. Därför anser Moderaterna att mer forskningsresurser bör riktas till skogens möjligheter att påskynda arbetet med en bioekonomi.

Att Sverige har ambitiösa miljömål gällande skogen är bra och viktigt, men målen måste samtidigt vara realistiska. Moderaterna anser därför att miljömålet Levande skogar bör omformuleras så att det blir mer realistiskt och nåbart. Idag är det i praktiken omöjligt att uppnå.

Allemansrätten och friluftslivet

Allt fler upptäcker det fantastiska som den svenska naturen har att erbjuda – år 2020 ökade antalet besökare i nationalparkerna med över 300 000 jämfört med året innan. Intresset för friluftsliv och naturupplevelser ökar och nya grupper hittar ut i naturen. Det är en positiv utveckling och allemansrätten är en fantastisk möjliggörare för detta. Den ska värnas.

Samtidigt innebär det ökade intresset ett ökat tryck på vår natur och på våra rekreationsområden. Mer skräp, ökat slitage och även i vissa fall en negativ påverkan på naturen. Detta ställer ökade krav på att värdefull natur bevaras och hålls tillgänglig.

Ansvar för att främja friluftsliv, friluftsturism samt skötsel av naturreservat och nationalparker är spritt mellan olika myndigheter. Naturvårdsverket och kommuner ser gärna mer friluftsturism, länsstyrelserna ska se till skötseln av de flesta nationalparkerna och naturreservaten och Visit Sweden utformar kampanjer för att locka utländska turister till Sverige. Kopplingen mellan målsättningar, ansvars- och resurstilldelning samt genomförande bedöms av många aktörer vara svag.

Många markägare är positivt inställda till det friluftsliv som bedrivs på deras ägor. Samtidigt innebär det ökade intresset även utmaningar. Det krävs en förståelse för de både rättigheter och skyldigheter som allemansrätten innebär. Det finns tyvärr avarter med exempel på motsatsen. Allemansrätten används ibland som förevändning för verksamheter som orsakar skador på privat egendom. Bland annat har stora grupper bärplockare slagit läger och i stor skala plockat bär på annans mark. Det finns även exempel där aktörer i turistbranschen använder andras mark i kommersiellt syfte. En risk är att tilltron till allemansrätten undermineras och att markägare vidtar åtgärder för att försvåra för friluftslivet.

Allemansrätten är för viktig för att tillåtas lakas ur genom den här typen av missbruk. En utredning av hur missbruk av allemansrätten påverkar det enskilda ägandet samt hur missbruket kan stävjas bör därför tillsättas. Den bör omfatta att undersöka hur markägare kan ges utökat stöd att begränsa överträdelser, men också att markägare inte ska kunna begränsa sådana aktiviteter som är tillåtna inom allemansrätten. Det offentliga skulle också kunna stötta privata markägare som vill tillgängliggöra sin mark för friluftslivet genom till exempel hjälp med skyltning och leder. På så sätt kan vi kombinera det privata ägandet och aktiva brukandet av skog och mark med ett rikt friluftsliv.

Kunskapen om allemansrätten måste också öka. Moderaterna vill därför se utökad information och en utbildningssatsning om allemansrätten i grundskolan.

Ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter vad gäller friluftsfrågorna behöver göras tydligare. Till detta behöver ytterligare resurser satsas på skötsel och förvaltning av områden med värdefull natur samt på att rusta upp befintliga och vid behov skapa nya leder i nationalparker och naturreservat och hålla efter rastplatser, toaletter och eldstäder för att göra områdena tillgängliga för fler. Vi vill även förbättra informationen och vägledning som ges till besökare i dessa områden och förenkla möjligheten till parkering, framför allt i tätortsnära och lättillgängliga områden.

Även privata aktörer behöver få tydligare spelregler för det ansvar de tar för områden som används för friluftsliv. Det handlar till exempel om ansvar för avfallshantering och renhållning i fjällvärlden. Här tar frivilliga ett stort ansvar, trots att det egentligen inte ligger på dem. Ansvar och hur arbetet ersätts måste tydliggöras.

Jessica Rosencrantz (M)

John Widegren (M)

Betty Malmberg (M)

Marléne Lund Kopparklint (M)